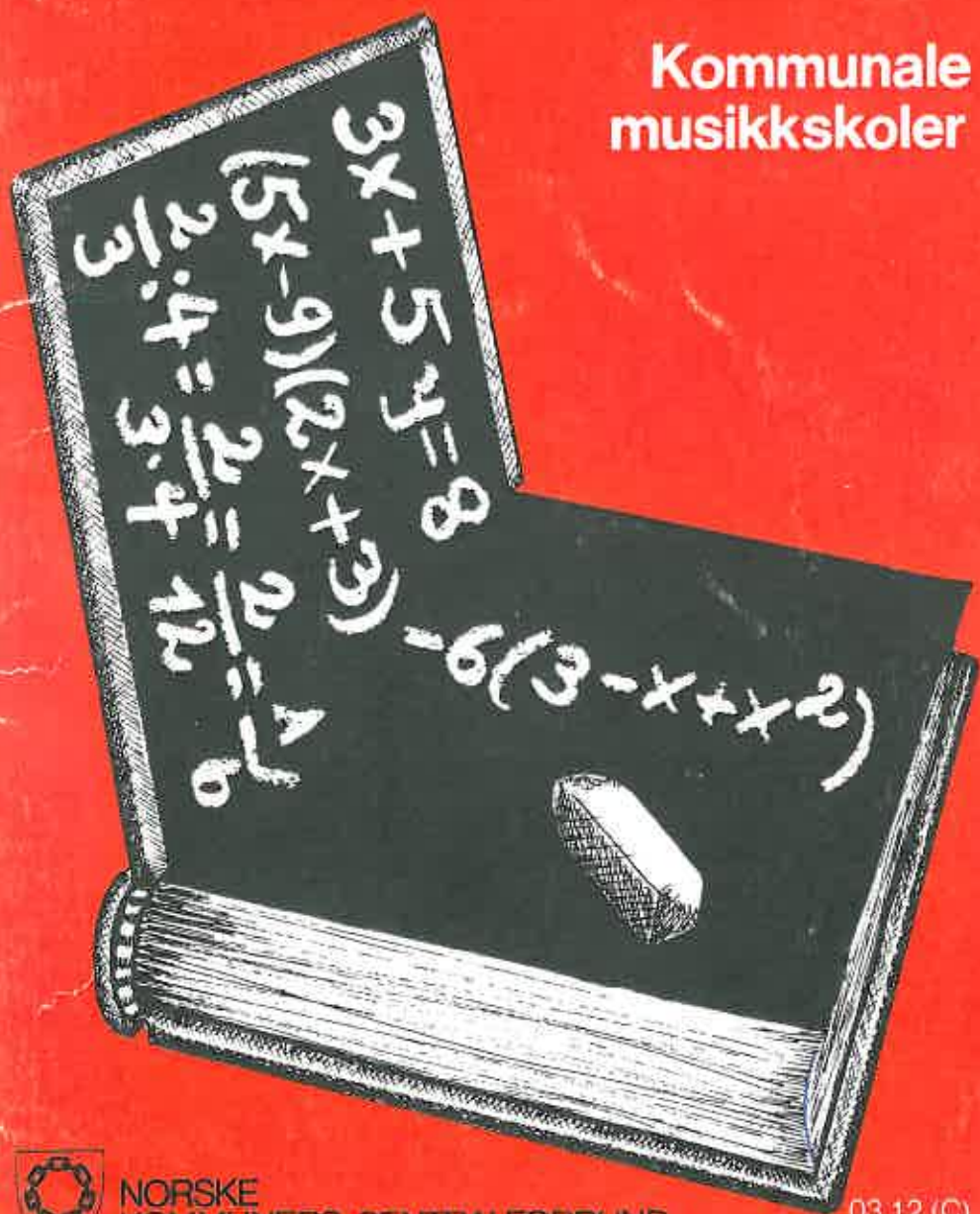

TEMAHEFTE

Kommunale
musikkskoler

NORSKE
KOMMUNERS SENTRALFORBUND

03.12 (C)

TEMAHEFTE
03.12

Kommunale musikkskoler

Norske Kommuners Sentralforbund

Ettertrykk forbudt uten tillatelse fra Norske Kommuners Sentralforbund

Hvordan brukes et temahefte?

Norske Kommuners Sentralforbund har utviklet kurspakker for informasjonstiltak for kommunale hovedutvalg.

Kurspakkene består av arrangørveiledning, håndbøker (lærebøker) for deltakere og en serie temahefter, som hovedsakelig henvender seg til kursarrangører, foredragsholdere og innledere.

Temaheftene er hver for seg utgangspunkt for 1–3 timers gjennomgåelse av utvalgte tema. Hensikten med temaheftet er å tilrettelegge for variert og fleksibel opplæring, slik at kursarrangør selv kan velge form og omfang av tiltaket – kortere informasjon i forbindelse med et møte o.l., kveldsarrangement, studiering, helgearrangement eller internatkurs.

For hvert hovedutvalg er det valgt ut en del tema som blir behandlet i egne temahefter. Tema som er merket (A) er de mest generelle og viktigst å gjennomgå ved en førsteopplæring. Disse tema vil det være naturlig å behandle tidligst mulig i valgperioden på arrangementer i den enkelte kommune, eller ved samarbeid mellom flere kommuner. Tema som er merket (B) er en utdyping av (A)-tema eller tar for seg andre sentrale tema innenfor hovedutvalgets arbeidsområde. Eventuelle (C)-tema behandler spesielle områder som har varierende interesse. (B)- og (C)-tema vil også egne seg for behandling på fylkesvise samlinger eller på samarbeidsarrangementer mellom flere kommuner.

Temaheftene er ment som et hjelpemiddel for foredragsholdere o.a. som skal informere om hovedutvalgets viktigste arbeidsoppgaver. I temaheftet vil en foredragsholder e.l. finne en momentsamling (disposisjon) som kan danne grunnlag for et foredrag, samt litteraturhenvisninger. Til hvert tema er det utarbeidet stordias/transparenter for «over-head projector». Transparentene er avbildet i venstre marg i temaheftene i tilknytning til de momenter som behandles i teksten. Dessuten inneholder temaheftet oppgaver, forslag til befarng, tema eller «case» som kan være utgangspunkt for gruppearbeid, plenumssamtale e.l. Bak i enkelte temahefter finnes plansjer og oversikter som ikke egner seg som stordias/transparent, men som det henvises til eller som forklares.

Temaheftets momentsamling/disposisjon er kun ment å gi foredragsholderen forslag til innhold i et foredrag. Foredragsholderen bør gjennomgå momentsamlingen nøye og tilpasse innholdet i foredraget til kursdeltakernes forutsetninger og interesse, og til lokale forhold. Foredragsholderen bør derfor legge arbeid i å velge ut momenter i temaheftene og supplere med momenter som bør vies større oppmerksomhet. Er det viktige tema foredragsholderen mener er utelatt i temaheftet, dårlig behandlet eller feil, vil Kursseksjonen i Norske Kommuners Sentralforbund sette pris på å bli gjort oppmerksom på dette.

I tillegg til å være et hjelpemiddel for foredragsholdere, kan temaheftene også fordeles til kursdeltakere før eller etter at foredrag er holdt. Deltakerne kan notere i heftet og ha dette som senere repetisjon av lærestoff eller for presentasjon av kursstoffet for andre som ikke har deltatt på kurs eller andre former for informasjonstiltak. Dessuten vil temaheftet være nyttig ved gruppearbeid. Fordeling av temaheftet til deltakere på kurs eller annet informasjonstiltak, kan også i noen tilfelle overflødiggjøre bruk av «over-head projector», distribusjon av gruppeoppgaver etc.

Transparenter til «over-head projector» kan foredragsholder eller arrangør låne fra Norske Kommuners Sentralforbunds fylkeskretser eller kjøpe fra Kommunalforlaget, tlf. 41 20 00.

Temahefter til Skolestyrekurs

- 03.01 Skolestyret – forvaltningsorgan med viktige funksjoner (A)
- 03.02 Delegering etter Lov om grunnskolen (A)
- 03.03 Grunnskolen – Lov, forskrifter og instruksjer (A)
- 03.04 Skolestyrets budsjett (A)
- 03.05 Ressursdisponering i grunnskolen (A)
- 03.06 Skolestyret og den øvrige kommuneadministrasjon (B)
- 03.07 Mønsterplanen for grunnskolen (B)
- 03.08 Pedagogiske servicetiltak i kommunen (B)
- 03.09 Kommunalt ansvar for spesialpedagogiske tiltak (B)
- 03.10 Evaluering i grunnskolen (C)
- 03.11 Voksenopplæring (C)
- 03.12 Kommunale musikkskoler (C)

Ved endringer i sosialstyrets arbeidsoppgaver, lovendringer eller annet av betydning for sosialstyrets arbeid, vil det etter behov bli utarbeidet temahefter som behandler dette.

Innledning

«Musikken vekker skapende evner hos menneskene, både intellektuelt og emosjonelt. Den taler til alle mennesker i alle aldre og i alle lag. Den har ytterligere positive virkninger hvor andre mediers muligheter er begrensede. Den er endog virksom hvor menneskets språk ikke når fram.»

En tradisjonell oppfatning er:

- Bare noen få er musikalske.
- Musikkundervisning angår bare en liten del av befolkningen.

Forskning og praktisk erfaring har vist at dette ikke er tilfelle, men at:

- Alle mennesker er fra naturens side på en eller annen måte utstyrt med latente musikalske anlegg og har latente behov for å uttrykke seg musikalsk.
- Alle mennesker utsettes – med eller mot sin vilje – for musikalsk påvirkning i større eller mindre grad.
- Så godt som alle mennesker er musikalske nok til å kunne tilegne seg musikkferdighet og musikkunnskaper i en viss grad.

Musikkopplæring angår derfor hele det norske folk.

Hvorfor kommunal musikkskole?

1. Samfunnet har endret karakter: Mer fritid, større behov for meningsfylt fritid, like rett for alle til opplæring.
2. Aktiv musikkutøvelse er særs velegnet som miljøskapende aktivitet. Den kan derfor ha såvel stor kulturell som sosial betydning for mennesket og det miljø mennesket lever i.
3. Opplæring er i stigende grad blitt akseptert som et offentlig ansvar. – Obligatorisk skole er utvidet fra 7-årig til 9-årig. Utdanning i videregående skole og høgere utdanning skjer uten betaling i form av skolepenger osv.
4. Et generelt syn har utviklet seg: Samme muligheter for alle – uansett bosted, bomiljø og familieøkonomi.
5. Barnets rett til undervisning er fastslått i de 10 prinsipper i FN's erklæring om barns rettigheter. Alle mennesker må fra den tidligste barndom gis mulighet for å delta i musikkopplæring.

Musikk er fag i grunnskolen – som kommunen har ansvaret for. Om grunnskolen heter det i M 74 side 229:

«Det bør etableres samarbeid mellom skolens ordinære musikkundervisning og den frivillige musikkopplæring som gis i f.eks. kommunale musikkskoler. I mange tilfelle vil det være gunstig å samarbeide om innkjøp og disponering av instrumenter og annet musikkutstyr. Et slikt samarbeid vil også være aktuelt når det gjelder lærerkrefter».

Grunnskolen må formidle den grunnleggende musikalske allmennutdanning til alle barn. Musikk skolens oppgave er å gi supplerende musikkutdanning til de elever som ønsker denne.

Betegnelsen «MUSIKKSKOLE» oppfattes som en fellesbetegnelse på ulike undervisningstilbud i musikk – gjennomført integrert i grunnskolen, i selvstendig organiserte skoler osv.

Etablering av kommunal musikksskole er en frivillig oppgave for kommunen. Ved vurdering av etablering av musikksskole bør en ha en nøye gjennomtenkt målsetting med skolen. Kanskje vil det være fornuftig å nedsette en komité som lager en innstilling for kommunestyret, skolestyret og kulturstyret. Hvordan skal skolen drives, og hva vil det koste? Er dette e tiltak som hører hjemme under skolestyret eller kulturstyret? Hvordan kan samarbeid etableres? osv.

MÅLSETTING

1. Fremme forståelse og interesse for musikk
2. Støtte grunnskolen i formidling av undervisning i praktisk/estetiske fag - spesielt musikk.
3. Samarbeide med grunnskolen om utvikling av et aktivt og ryddig musikk-miljø i og omkring skolen
4. Gi best mulig undervisning i sang, spill og bevegelse - eventuelt ensemble
5. Ta hånd om begavet ungdom - føre fram mot faglig yrkesutdanning i musikk
6. Bistå i rekruttering til amatørmusikklivet
7. Legge grunnlaget for en best mulig musikalsk og personlig utvikling hos eleven
8. Drive aktivt miljøarbeid internt, i skole og lokalsamfunn
9. Fungere som service-institusjon for frivillige musikkaktiviteter (opplæring)

Formål

En kommunal musikk-skole bør arbeide ut fra et klart formulert formål. Formålet bør gå ut på at musikk-skolen skal arbeide for å:

- fremme forståelse og interesse for musikk fra den tidligste barndom, en utvikling som begynner i hjemmet og fortsetter i barnehage/førskole og i allmennskole,
- støtte grunnskolen i arbeidet med å formidle best mulig undervisning til alle elever i estetiske fag generelt, og musikk spesielt,
- gi best mulig gruppe- og individuell undervisning i sang, spill og bevegelse, og tilby varierte muligheter for samspill i den grad slike muligheter ikke eksisterer fra før,
- ivareta opplæring og utvikling av ungdom som er utrustet med spesiell musikkbegavelse, forberede for yrkesmessig utdanning for ungdom som ønsker slik utdanning i musikk, og gi opplæring som fører fram til rekruttering i amatørmusikklivet,
- legge grunnlaget for en best mulig musikalsk og personlig utvikling hos elevene, for aktiv og meningsfull fritidsbeskjeftigelse og for kontakt og trivselsskapende aktivitet i heimen gjennom felles musisering og lytting.
- samarbeide med skolen om utvikling av et mest mulig aktivt og nyansert musikkmiljø ved og omkring skolen,
- drive aktivt miljøarbeid i form av oppsøkende musikalsk virksomhet, f.eks. i alders-, syke-, pleieheime m.v.
- hjelpe og støtte grunnskolen etter behov med Musikkfaget, og i samarbeid med skolemyndigheten arrangere perfektjoningskurs o.l. for lærere o. a.

(«Musikk-skolen» – flere artikler)

Musikkskolen – grunnskolen

«Det er ei hovudoppgåve for skolen å føre elevane inn i den kulturtradisjon som vi er ein del av og skal byggja vidare på. Skolen må for ein stor del ta ansvaret for at elevane finn fram til varige interesser for – og engasjement i – kulturarbeid».

«Det er allmenn semje om at dei estetiske faga bør få større rom i heile skoleverket».

(Stortingsmelding nr. 8 – 1973/74. «Om organisering og finansiering av kulturarbeid», sidene 38–39».)

Ved å innføre valgfrie praktisk/estetiske fag i skolen, kan skolen hjelpe elevene med aktiviteter de har særlig interesse av. Skolen kan være med i miljøarbeid som kan få positive ringvirkninger for elevenes fritid.

Elevene trenger et «skoleringsnivå» for å kunne vurdere kritisk den omfattende nasjonale og internasjonale «kulturindustri» som har klart kommersielt siktemål.

Målsettingsparagrafene for praktisk/estetisk fag i grunnskolen faller godt sammen med musikk-skolenes. Integrert musikkundervisning blir ikke et fremmedelement i grunnskolen.

Ved valgfrihet innen gruppen praktisk/estetiske fag kan eleven velge musikkundervisning og få grunnleggende undervisning på et instrument i den obligatoriske skoletid – innen skolens rammetimetall.

Elever med lang skoleveg eller i strøk med spredt bosetting får være med på aktiviteter de ellers blir utestengt fra.

Kombinasjon og samarbeid kan skje innen faggrupper som musikkgruppe, leikarring, lagidrett, drama, forming, turn og instrumentalgrupper, noen steder spelemannsgrupper osv.

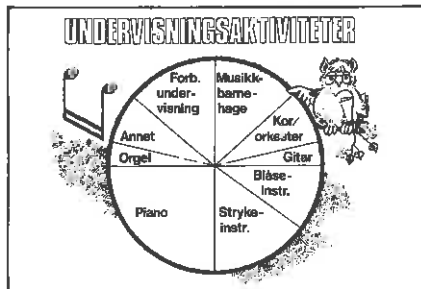
(«Musikkskolen» side 40–58, Brasethutvalget s. 70 flg).

Allmennskolen kan KUN formidle en grunnleggende musikalsk allmenn opplæring. En videregående, spesiell musikkutdanning er i dag neppe tenkbar innen allmennskolens ramme og tilbys gjennom musikkskolen. Denne utdanning er basert på frivillighet og foregår ved hjelp av spesialutdannede lærere.

Gjennom samarbeid grunnskole/musikkskole kan undervisningsutstyr og lokaler utnyttes maksimalt. En samordning av fagveiledning i grunnskolen og funksjon i musikkskolen kan åpne for muligheter til beste for begge parter i samarbeidet.

Gjennom felles bestrebelser kan det utvikles en flersidig vekselvirkning mellom musikkskolen og grunnskolen, til beste for såvel samfunnslivet som kulturlivet, og musikkskolen vil gjennom dette samarbeid kunne være en støtte for grunnskolen i gjennomføring av musikkundervisningen i grunnskolen.

03.12.02

Undervisning – metodikk

Tradisjonell undervisning i spill/sang har skjedd og skjer i sololeksjoner – en lærer og en elev. Ordningen virker umiddelbart eksklusiv og kostbar – og neppe pedagogisk fullt akseptabel. Den sosiale funksjon er åpenbart utilfredsstillende.

Musikkpedagoger har lenge arbeidet med spørsmål om en omlegging. I løpet av de senere år er organiserte forsøk kommet i gang med å sikte på å finne fram til hensiktsmessige former for undervisning i grupper istedenfor sololeksjoner.

Nye metoder prøves – nytt undervisningsmaterieell utvikles.

Utpøring og forsøk er ikke fullført, og vil måtte pågå en tid fremover. Likevel er det klart at *instrumental og vokal gruppeundervisning på begynnernivå og i de tre første opplæringsår*

- a) – er mulig i grupper med inntil 4–6 elever,
- b) – har pedagogiske fordeler,
- c) – muliggjør bedre ressursutnyttelse,
- d) – legger forholdene til rette for utvikling av et sosialt miljø i elevgruppene, og muliggjør løsning av oppgaver i fellesskap,
- e) – fører til bedre trening av rytmisk sans og konsentrasjon,
- f) – utvikler evne til å lytte til egne og andres prestasjoner,
- g) – oppøver tonalt gehør gjennom samspill,
- h) – gjør det mulig for elevene å samarbeide i et positivt miljø preget av trivsel, åpenhet, trygghet og sikkerhet i omgang med jevnaldrende.

Instrumental og vokal gruppeundervisning kan bare gjennomføres dersom

- a) – elevgruppene organiseres slik at elevene er faglig mest mulig likeverdige,
- b) – det er minst mulig forskjell i alder blant elevene i gruppen,
- c) – undervisningen er klart elevsentrert,
- d) – det i undervisningen legges inn differensierte aktiviteter og alle elever er i aktivitet gjennom hele undervisningstimen,

- e) – det foreligger eller produseres tjenlig materiell til undervisningen,
- f) – alle elever i gruppen oppfattes og behandles som likeverdige,
- g) – de lærere som skal undervise i gruppen har fått den nødvendige informasjon og veiledning på forhånd,
- h) – læreren forbereder i detalj hver undervisningstime,
- i) – det stilles til disposisjon egnet undervisningsrom med nødvendig utstyr.

Ordningen med gruppeundervisning må være fleksibel og i begrenset grad kombineres med soloundervisning for elever som ikke kan innpasses i gruppesituasjonen fordi

- a) – bosettingsstruktur, transport og vanskelige geografiske forhold hindrer samling av tilstrekkelig mange elever på samme nivå,
- b) – enkelte elever som utviser stor interesse, kan være faglig svake, slik at de ikke kan følge utviklingen i gruppen og må ha anledning til å få utvikle sine kunnskaper i langsommere tempo,
- c) – enkelte elever er særlig begavede og bør gis mulighet til å utvikle seg individuelt.

Kontakt mellom foreldre og lærer er ønskelig, og foreldrene bør hyppig gis adgang til å være til stede i undervisningsgruppen.

(Musikkskolen s. 68 flg.).

Et interessant forsøk er tatt opp ved noen musikkskoler:

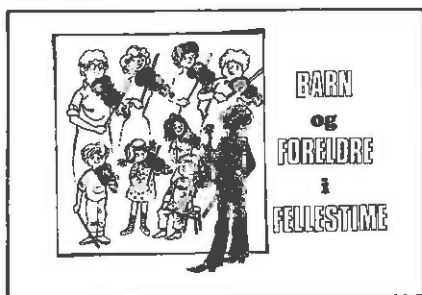
Fiolinundervisning av barn under skolealder sammen med en av foreldrene.

Et spesielt forhold vedrørende fiolin er at det finnes instrumenter av forskjellig størrelse som kan brukes også til små barn – instrumenter ned til 1/32 størrelse.

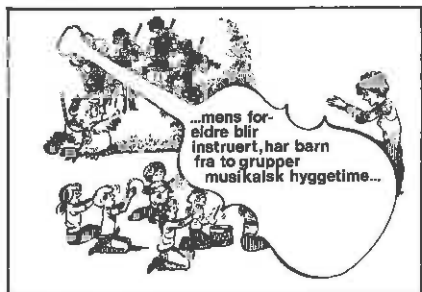
Barn ned til ca. 4 år blir undervist sammen med en av foreldrene slik:

1. Elever og foreldre er sammen i timen.
2. Undervisning og instruksjon av foreldre alene mens barna har «musikalsk hygge-tid» hos musikkbarnehagelærer.

03.12.03

03.12.04

Mellom undervisningstimene arbeider eleven sammen med mor eller far og forbereder seg til neste time.

Undervisningsmetode og undervisningsmateriell må være tilpasset den spesielle situasjon.

En verdenskjent metode med samme utgangspunkt, er den japanske «Suzuki-metoden». I det norske opplegget har man fra «Suzuki-metoden» kun hentet idéen om barn og foreldre sammen. Den norske metoden er for øvrig original norsk.

(Opplysninger i utarbeidet orientering fra samordnet musikkforsøk i Trondheim).

For elever som er kommet over det egentlige begynnernivå – som har deltatt i grupper i f.eks. 3 år – anser man foreløpig individuell undervisning som ønskelig. Den kan dog gjennomføres ved at for eksempel to elever deler undervisningstimen. En dyktig pedagog vil kunne tilrettelegge undervisningen slik at begge elever har utbytte av hele undervisningstimen – så vel mens de selv spiller som når de lytter til undervisning av annen elev, og til gjennomgåelse av nytt stoff.

For de mest avanserte elever må man anse det for nødvendig å stille hele undervisningstimen til disposisjon for den ene eleven på grunn av arbeidsoppgavenes lengde, spilletid m.v.

03.12.05

ENSEMBLEVIRKSOMHET

Elevorkestre med ca. 2.300 deltakere
 (aspirantorkestre/ungdomsorkestre medregnet)
 Strykegrupper
 Blåsegrupper
 Jentekor
 Guttekor } ca. 3.200 elever til sammen
 Aspirantkor }
 Grupper for musikk og bevegelse

Endel musikkoler har ikke egne ensembler, men samarbeider med skoleorkestre, skolekor, skole - korps

Samspill

Et viktig ledd i musikk- og kulturlivet i et nærmiljø er spill/sang i ensembler av forskjellige slag. Slike aktiviteter er så sterkt utbredt i Norge at man gjerne kan tale om en folkebevegelse. Særlig gjelder dette blåserensembler og sangkor.

For å oppnå brukbart resultat av denne virksomheten er det nærmest en forutsetning at deltakerne har tilegnet seg kunnskaper og praktisk trening.

Ut fra de lokale forhold kan musikkskolen samarbeide med eksisterende samspill-aktiviteter som kor, korps og orkestre, eller – om slike aktiviteter mangler på stedet – organisere egne samspillgrupper. Ikke minst for elever som spiller stryke-, blåse- eller slaginstrumenter er det viktig at samspillpraksis oppfattes som en del av opplæringen.

I kommuner hvor det er i gang ensemblevirksomhet i tilknytning til skolen (skolekor, skoleorkestre, skolekorps), er det naturlig at musikkskolen samarbeider med disse. I mange kommuner eksisterer et slikt samarbeid, på den måte at musikkskolen tar seg av opplæringen, mens ensemblene driver samspillet. I korene deltar gjerne elever som tar undervisning på instrumenter som brukes lite i ensembler, f.eks. pianoelever, orgellever osv. (Braseth-utv. s. 86–88)

Ledelse – administrasjon – personale

Rektor/musikkskoleleder

Erfaringer fra de forskjelligste former for undervisningstilbud i musikk rundt om i kommunene tilsier at driften bør legges inn under en samlet ledelse. I mindre kommuner kan denne ledelse besørges av en person tilknyttet f.eks. grunnskolen, skoleadministrasjonen eller f.eks. stedets organist.

I de fleste tilfeller vil det være mest naturlig å overlate ledelsen til en person som tilsettes i en selvstendig eller kombinert stilling. Alternative muligheter – i en viss grad avhengig av lokale forhold, kommunens størrelse, kommunikasjonsforhold o.l. – kan være:

1. Kombinasjon av funksjon som fagveileder i musikk i grunnskolen og lederfunksjon i musikkskolen.
2. Kombinasjon av lederfunksjon i musikkskolen og
  - a) undervisning i skoleverket
  - b) undervisning i musikkskolen,
  - c) organisttjeneste,
  - d) regionsmusiker osv.
3. Selvstendig stilling for rektor i musikkskolen, eventuelt med noe undervisningsplikt.
4. Administrasjon direkte fra skoleadministrasjonen, der arbeidet er overlatt til en bestemt tjenestemann.

Andre alternativer kan være mulige.

I større musikkskoler kan man ha behov for en stedfortreder for rektor, en

Undervisningsinspektør

Mest naturlig er da en undervisningsstilling med avsatt del av leseplikten til administrative oppgaver. Også undervisningsinspektøren kan ha en tjenestekombinasjon som nevnt for rektor ovenfor.

Kontorhjelp

Behovet må vurderes sammen med øvrige administrative stillinger og undervisningsplikt for rektor og undervisningsinspektør. Det vil i noen tilfelle være naturlig å overlate en del kontorarbeid til en kontorassistent dersom man på den måte kan utnytte rektors/musikkskoleleders faglige kompetanse til undervisningsoppgaver.

Seksjonsleder/hovedlærer

Ved enkelte musikkskoler – helst litt større skoler – har man avgitt noe undervisningstid til en lærer innen hver faggruppe. Vedkommende fungerer som leder av denne faggruppen (klaver, strykeinstrumenter eller liknende grupper).

Lærerpersonalet

Til undervisningen engasjeres lærere med best mulige kvalifikasjoner for den tjeneste de skal dekke. Musikkskolene har bruk for flere typer lærere, for eksempel:

1. Lærere som har formell og reell kompetanse for kombinert virksomhet i grunnskole og musikkskole.
2. Lærere som har reell kompetanse for kombinert virksomhet i musikkskole og orkester, musikkskole og kirkemusikertjeneste o.l., og det er også mulig å tenke seg undervisning i musikkskole kombinert med oppgaver som administrator innen kultur- og musikklivet, instruksjonsvirksomhet i frivillige musikkaktiviteter og liknende.
3. Lærere som har reell kompetanse for instrumental og vokal undervisning i grupper og individuelt.

Innen disse tre grupper vil man igjen ha bruk for to hovedtyper lærere:

- a. Lærere med faglig musikkpedagogisk bred og omfattende utdanning som kvalifiserer for en rekke arbeidsoppgaver, som for eksempel undervisning på mer enn ett snevert område (ett instrument), instruksjon og ledelse av ensemble.

03.12.06

MUSIKKSKOLEN HAR BEHOV

for lærere med:

1. Faglig bred utdanning, kvalifisert for:
  - undervisning i grupper og individuelt
  - tilrettelegging av undervisningsmaterieill
2. Konsentrert instrumentalpedagogisk utdanning, som kan føre fram de elever som når et høyt teknisk/musikalsk nivå.

bler, tilrettelegging av undervisnings- og samspillmaterieell osv.

- b. Lærere med en spesiell kompetanse, og med forutsetninger for å føre avanserte elever fram til et høyt nivå – men innen et snevert funksjonsområde.

Det er neppe noen tvil om at det største behov finnes innen den gruppe som er nevnt under pkt. a. De færreste musikkskoler vil kunne engasjere spesialisten nevnt under b. iallfall i full stilling.

Musikklærerens pedagogiske forutsetninger er i dag meget variable. Det er en oppgave for utdanningsinstitusjonene å arbeide med sikte på å utvikle utdanningsformer som fører til en både formell og reell kompetanse for den virksomhet som skal ivaretas.

Muligheter for supplering av undervisningskompetanse må foreligge gjennom organiserte kurs- og videreutdanningstilbud. («Musikkskolen» side 80 fig.)

Musikkskolens utvalg/styre

Praktisk talt samtlige musikkskoler er organisert under skolestyret – i noen tilfeller under kulturstyret.

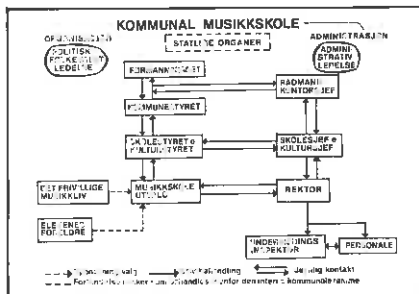
Vanligvis er det også valgt eller oppnevnt utvalg eller styre for musikkskolen med mandat som er nærmere angitt i instruks.

Musikkskolens utvalg behandler forslag fra skolens ledelse, tar initiativ av forskjellig slag og uttaler seg i saker som må viderebehandles av overordnede organer. I noen kommuner har utvalget fullmakt til å tilsette eller godkjenne tilsetting av timelærere. Tilsetting i organiserte stillinger skjer i overordnet organ.

Lærerråd/utvalg

Musikkskolene har oftest et lærerråd, der samtlige lærere i musikkskolen er med. I enkelte tilfeller er det av praktiske grunner organisert et lærerutvalg med medlemmer som velges av lærerråd eller lærermøte.

03.12.07

Tjeneste – lønn

For musikkskolelærere foreligger lønnsavtale mellom Norske Kommuners Sentralforbund og personalorganisasjonene. I tillegg har enkelte musikkskoler lokale tilleggsavtaler. Særlig gjelder dette undervisningsplikten som ennå ikke er avklart.

Instrukser for rektor, undervisningsinspektør og lærerpersonale må utarbeides.

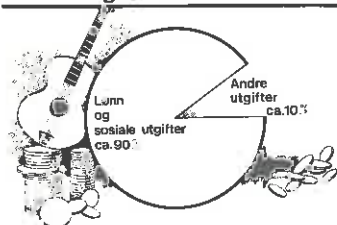
03.12.08

ØKONOMI

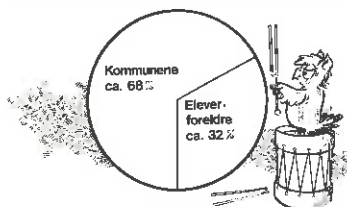
BUDSJETTBEHANDLINGEN FØLGER VANLIGE LINJER, OG MÅ INNEHOLDE KONTI FOR

lønninger sosiale utgifter inventar og instrumenter	} på utgiftssiden
• anskaffelse • vedlikehold og rep.	
kontorutgifter faste avgifter læremidler kursør og fagmoter reiseutgifter o.a.	} på inntektssiden
elevkontingenter instrumentleie refusjon av sykepenger m.v. o.a.	

03.12.09

Fordeling av UTGIFTER:

03.12.10

Dekning av UTGIFTER

Økonomi

Undervisningen i musikk skolene finansieres dels av kommunene, dels av elever/foreldre. I 1977 betalte kommunene gjennomsnittlig ca. 68 prosent av de totale utgifter for norske musikk skoler, mens elevenes og foreldrenes andel utgjorde ca. 32 prosent.

Forholdet varierer – ved enkelte musikk skoler betaler elevene helt ned til ca. 10 prosent av drift-utgiftene. Elev-andelen er sjelden så høy som 50 prosent. Skal undervisningstilbudet gis uten en merkbar sosial slagside, må elevenes andel av utgiftene ligge vesentlig lavere enn 50 prosent.

Staten har hittil hatt skatteinntekter av den frivillige musikkopplæringen gjennom musikk skolen. I 1978 antas statsskatt og folketrygdeavgifter vedrørende lønn til musikk skolens personale å ligge et sted mellom 10 og 15 millioner kroner.

Norsk Kulturråd har i 1976 fremmet forslag om utbygging av kommunale musikk skoler – med utgangspunkt i utredning fra et utvalg – Braseth-utvalget. Det foreslås også en statstilskottsordning. Så sent som under budsjettbehandlingen i Stortinget i desember 1978 ble det satt fram forslag om å oversende en henstilling til Kirke- og undervisningsdepartementet om å ta saken opp til vurdering.

Uten tilskudd fra staten – i likhet med den statlige refusjonsordning for grunnskolen – vil det være umulig å bygge ut et opplæringstilbud som vil gi barn og ungdom over hele landet samme tilbud og muligheter.

I likhet med grunnskolen er musikk skolens drift ressurskrevende. Ca. 90 prosent av de totale utgifter er lønn og sosiale utgifter (folketrygdavgift og pensjonstilskudd). De resterende ca. 10 prosent går til instrumenter, transport, kontordrift, kursvirksomhet, læremidler osv.

(Braseth-utvalgets utredning side 92 flg. «Musikk skolen» side 59 flg.)

Ledd i et utdanningssystem

Helt fram til etter annen verdenskrig var **all** musikkutdanning i Norge overlatt private pedagoger og institusjoner. Norske Musikk læreres Landsforbund (NML) har gjennom utvikling av sine prøver gjort et pionerarbeid.

Den første offentlige musikkutdanning ble etablert i etterkrigsårene. Det ble opprettet musikkvitenskapelig institutt ved Universitetet i Oslo, musikklinjer ved enkelte lærerskoler og ved lærerhøgskolen i Trondheim, og så sent som i 1973 vedtok Stortinget å opprette en statlig musikkhøgskole. Fra 1970 har de private musikkonservatorier (distriktskonservatoriene i Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger, Kristiansand og Oslo) vært drevet med statlig, fylkeskommunal og kommunal finansiering. Deres oppgave er å gjennomføre heltids yrkesutdanning.

Utbyggingen av musikkutdanningen er begynt på toppen, men studiene forutsetter betydelige ferdigheter og mange års forutgående arbeid.

Musikkskolene må betraktes som grunnsteinen i utdanningssystemet for dem som ønsker å velge denne utdanningsvegen. I noen tilfelle kan musikkskolene føre elever helt fram til opptak i høgskole og konservatorium.

Et ledd i utdanningssystemet som hittil er relativt svakt utbygget, er utdanningen på videregående skoles nivå. Denne utdanning finnes likevel nå i en rekke fylker.

Et fremtidig utbygget utdanningssystem vil trolig se ut omtrent som angitt på vedlagte illustrasjon, med musikkskolen for undervisning på førskole- og grunnskolenivå, linjer i videregående skole for undervisning på «gymnasnivå», musikkhøgskole og distriktskonservatorier for undervisning på høgskolenivå inntil 4–5 studieår, og musikkhøgskolen alene for diplom- eller solistutdanning utover dette nivå.

Musikkskolens funksjon i dette utdanningssystem er av største betydning. (Braseth-utv. side 63 fig.)

Forskjellige aktiviteter og samarbeidsformer

Utover den regelmessige undervisnings- og samspillvirksomhet kan musikkskolen – eventuelt i samarbeid med andre musikkskoler i nærliggende distrikt/fylket eller på landsbasis – engasjere seg i samarbeid om

- sommerkurser for elever,
- kvalifiserende kurser for lærere og ledere,
- elevkonserter av ulike slag,
- besøk i sosiale institusjoner
- arrangementer i samarbeid med andre organisasjoner,
- fellestiltak i et distrikt,
- fylkesungdomsorkester og -kor osv.

I noen fylker har musikkskolene etablert regionale samarbeidsorganer som f.eks. «Rogaland Musikkskoler», «Akershus Musikkskoler». Disse er gjerne representert i sang- og musikkrådene i hvert fylke.

På landsbasis ble i 1973 etablert samarbeidsorganet Norsk Musikkskoleråd (NOMU) som har tilknytning til – og er sprunget ut av – Landslaget Musikk i skolen.

Norsk Musikkskoleråd er tilsluttet den europeiske musikkskoleunion EMU som i 1978 hadde tilslutning fra 12 land – deriblant de nordiske, foreløpig uten Island – med ca. 2650 musikkskoler og nær 3 millioner elever, og til ISME – International Society for Music Education. Et nordisk samarbeid er på trappene. NOMU er også tilsluttet Fellesrådet for sang- og musikkorganisasjonene i Norge, og har gjennom dette kontakt med hele det frivillige musikkliv.

Musikkskolen som service-organ

Musikkskolen vil få en naturlig plass som service-organ for musikklivet i lokalsamfunnet. I alle former for musikkaktiviteter har man behov for opplæring. En lang rekke eksisterende musikkskoler hjelper nå skolekorps, skoleorkestre m.v. med opplæring av ensemblenes medlemmer.

Denne service-pregede virksomhet kan utbygges – og er ofte en motivasjon for at spørsmålet om opprettelse av kommunal musikkskole tas opp til behandling i kommunen.

Service-funksjonen kan utbygges på mange måter, til nytte og glede først og fremst for det stedlige kulturliv, men også for det man kan betegne som det profesjonelle musikkliv i landet. («Musikkskolen» side 19 flg.)

Vi bor i et land med stor variasjon i levevilkår og bosettingsforhold. I enkelte strøk av landet bor menneskene forholdsvis tett og har gode kommunikasjonsforhold med små avstander. Andre steder igjen er kommunene oppdelt av fjell og fjorder, og bosettingen er spredt over store områder.

Gjennomføring av den frivillige musikkundervisning i musikkskoler kan derfor ikke fullt ut følge bestemte mønstre, men vil måtte tilpasses de stedlige forhold.

Oppgaver/emner til drøfting

1. a) Med hvilken rett kan vi si at det er en riktig tanke at barn og ungdom skal ha rett til de samme muligheter for opplæring – også i musikk?
b) Hvordan vil det være mulig å få i stand musikkundervisning med kvalifiserte lærerkrefter i mindre kommuner og i distrikter som ligger utenfor – eller langt fra de større sentra? Er det en absolutt betingelse at dette skjer ved et offentlig engasjement, eller kan det tenkes andre muligheter?
c) Kan slik undervisning i musikk gjennomføres av grunnskolen (undervisning i spill og sang), eller er det nødvendig å treffe ekstra tiltak – for eksempel ved å organisere frivillig musikkundervisning i en musikkskole som et offentlig tiltak?
2. a) Spørsmålet om kombinasjonsstillinger er aktuelt og under utredning.
b) Vil grunnskolen ha muligheter for å styrke musikkfaget dersom man kan få tilsatt folk i kombinert post med undervisning dels i musikkskolen, dels i grunnskolen?
c) Hvilke andre kombinasjonsmuligheter kan bidra til å få tilsatt habile lærerkrefter i grunnskole, musikkskole, organisttjeneste, instruksjons- og dirigentvirksomhet i det frivillige musikkliv osv. i din kommune?
3. Hvordan bør samarbeidet skje mellom en kommunal musikkskole og det frivillige sang- og musikklivet?
4. Hvilke administrasjonsordninger bør en kommunal musikkskole ha i henholdsvis små og store kommuner?
5. a) Hvordan finansieres musikkskoledriften nå?
b) Hvilke reformer vil eventuelt være ønskelige/mulige m.h.t. finansieringen?

Litteratur

«Musikkskolen» – Norsk Musikkforlag A/S

«Frivillige musikkaktiviteter for barn og ungdom»
Utredning fra utvalg oppnevnt av Norsk Kultur-
råd.

«Om organisering og finansiering av kulturar-
beid» Stortingsmelding nr. 8 – 1973/74

«Gruppeundervisning i piano»
Rapport fra forsøksprosjekt innenfor «Samord-
net musikkforsøk i Trondheim» v/Per Kvistad
Uddu. Musikkvitenskapelig institutt, Universitetet
i Trondheim.

Gruppeundervisning i musikk – begynneropplæ-
ring» Gruppeoppgave fra Bergen ped. høgskole
v/Knut Wisløff og Henning Holgersen 1977.

«Forsøksnytt» nr. 7/1978

Orientering fra «Samordnet musikkforsøk» i
Trondheim.

En rapport om utprøving av instrumental-vokal
gruppeundervisning er under utarbeidelse av
Norsk Musikkskoleråd.

Sentralforbundets kursmaterieil for folkevalgte i valgperioden 1980–1983

GRUNNKURS

- Håndbok – kommunal virksomhet (Bokmål/Nynorsk)
Arrangørveiledning med momentsamling for forelesere
- Håndbok – fylkeskommunal virksomhet (Bokmål)
Arrangørveiledning

HOVEDUTVALGSKURS – KOMMUNALE FOLKEVALGTE

- Håndbok – Skolestyre
Temahefter
- Håndbok – Sosialstyre
Temahefter
- Håndbok – Kulturstyre
Temahefter
- Håndbok – Bygningsråd
Temahefter

EMNEKURS

- Håndbok – Kommunal økonomi
- Håndbok – Kommunal oversiktsplanlegging
- Håndbok – Fylkeskommunal økonomi

SPESIELLE KURS

- Håndbok for ordførere

Dette heftet er utarbeidet i samråd med kommunene og fylkeskommunene og inngår i Sentralforbundets orienteringsmaterieell for kommunale folkevalgte.

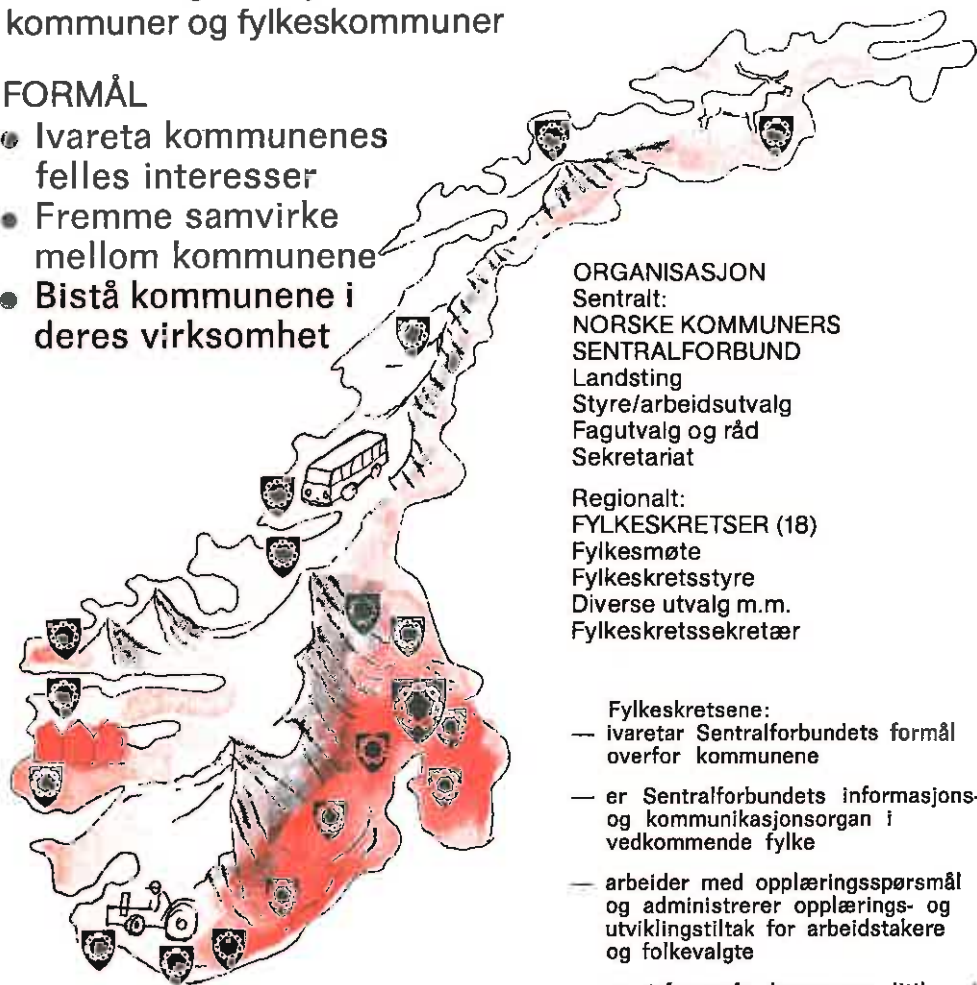
NORSKE KOMMUNERS SENTRALFORBUND

Haakon VII's gt 9 Postboks 137B, Vika - Oslo 1
Telefon (02) 41 20 00

Interesseorganisasjon for kommuner og fylkeskommuner

FORMÅL

- Ivareta kommunenes felles interesser
- Fremme samvirke mellom kommunene
- Bistå kommunene i deres virksomhet

ORGANISASJON

Sentralt:
NORSKE KOMMUNERS
SENTRALFORBUND
Landsting
Styre/arbeidsutvalg
Fagutvalg og råd
Sekretariat

Regionalt:
FYLKESKRETSET (18)
Fylkesmøte
Fylkeskretsstyre
Diverse utvalg m.m.
Fylkeskretssekretær

Fylkeskretsene:

- ivaretar Sentralforbundets formål overfor kommunene
- er Sentralforbundets informasjons- og kommunikasjonsorgan i vedkommende fylke
- arbeider med opplæringspørsmål og administrerer opplærings- og utviklingstiltak for arbeidstakere og folkevalgte
- er et forum for kommunepolitikere i kretsen.

